

Interviewer

Ik ben Maria Mesman en 35 jaar werkzaam als hulpverlener, waarvan de laatste jaren als psychosociaal therapeut en EFT-relatietherapeut.

In dit boek zal ik de rol van interviewer vertolken.

Het gaat om een fictief verhaal over een familie waarin autisme een grote rol speelt.

Het is mijn bedoeling om een inzicht te bieden in de pogingen, de goede inzet en de onmacht van de ander. Het gaat om de partner, het kind, de zus, de broer, de moeder, de vader.

De familie is fictief en ik zal als interviewer met de personages in gesprek gaan over de rol die autisme in hun leven speelt.

Het verhaal is een compilatie van honderden verhalen die ik door de tijd heen als hulpverlener gehoord heb.

Als je dus iets van jezelf herkent, weet dan dat veel meer lezers dat zullen doen.

Omdat ik al jaren werkzaam ben op dit gebied, heb ik vaak gezien, gehoord en ervaren hoe moeilijk het is om een

plezierige balans te vinden wanneer de communicatie moeizaam verloopt.

Mensen voelen zich vaak eenzaam, niet begrepen. Er is veel verdriet en pijn terwijl de bedoelingen van de betrokkenen goed zijn.

‘Onmacht’ is het woord wat dit het best weergeeft.

Het is zo moeilijk om de ander te begrijpen als je zelf veel pijn ervaart in je relatie, in je ouderschap, in je kind-zijn of in je broer- of zus-zijn. Dat geldt zowel voor de mensen mét als zonder Autisme Spectrum Stoornis (ASS).

Belangrijk is dat het verhaal van betrokkenen op de voorgrond komt en daarom zal ik als interviewer dan ook zoveel mogelijk op de achtergrond zijn.

Door een kijkje te bieden in de worsteling van een gezin dat met problemen kampt die doen denken aan de eigen situatie, ontstaat er ruimte voor het beleven van de naaste.

Hopelijk biedt dit mogelijkheden binnen de eigen situatie.

Hopelijk worden precare onderwerpen dan gemakkelijker bespreekbaar.

Hopelijk kunnen collega-hulpverleners er hun voordeel mee doen.

Ik wil alle mensen bedanken die me hun vertrouwen gaven
en die bereid waren te delen wat zo moeilijk voor hen was.

Maria Mesman

De familie

Frans is de vader van dit gezin. Hij is geboren in het begin van de vorige eeuw.

Hij heeft samen met zijn vrouw Dina een gezin met vier kinderen gesticht.

Frans was een man die niet opviel in zijn tijd: altijd werken en de dingen moesten gaan zoals hij het wilde. Toen hij leiding ging geven binnen het bedrijf brak dat hem op.

Het lukte hem niet om zo met zijn werknemers om te gaan dat er een plezierige werksfeer was. Hij is op 58-jarige leeftijd overleden.

Dina (96) is een paar jaar jonger dan haar man. In haar tijd deden de meeste vrouwen het huishouden. Dat deed ze dan ook, al zou ze later pas ontdekken dat haar hart bij tuinieren lag.

Ze had veel te stellen met haar man. Ze droeg dit.

Huub (66) is de oudste zoon van Frans en Dina. Hij vond zijn weg alleen. Hij heeft nooit de erkenning van zijn vader gekregen. Zuipen en voetbal was de start van zijn leven.

Later trouwde hij met José. Dat was het moment dat hij zijn wilde haren verloor.

Nel (65) wordt door Dina beschouwt als de oudste. Moeder en dochter vinden elkaar in het tuinieren. Nel runt in haar eentje een bedrijf in tuinarchitectuur. Toen ze in de jaren 70 met het bedrijf startte, was het heel bijzonder dat een vrouw dat deed. Nog steeds doet Nel het goed. Haar man Frans ondersteunt haar en vangt alle zaken op waar zij zelf niet zo goed in is, bijvoorbeeld het praten met de kinderen.

Henriette (62), de onopvallende zus, houdt eigenlijk vooral van luchtigheid en gezelligheid in het leven. Ze wil er graag voor zorgen dat andere mensen het goed hebben. Hierbij gaat ze ook over haar eigen grenzen.

Het leven heeft haar een poets gebakken toen haar man Paul, die in het café een vrolijke praatjesmaker leek, thuis achter de voordeur veel problemen bleek te hebben.

Jan (58) is de jongste van het stel. Hij was altijd al een stille, een aparte. Hij is jong getrouwd met Margreet. De geboorte van hun zoon Pieter maakte dat er veel veranderde in hun relatie. Destijds viel het Jan dat niet zo op. Er was veel strijd tussen hem en Margreet.

Jan loste dit op door in zijn passie te duiken. Eindeloos kon hij sleutelen aan zijn lievelingsauto: een Lloyd LT600. Nu

zijn zoon Pieter een kind heeft wat moeilijk is, wil hij alles in het werk stellen om het zo goed mogelijk te doen voor het manneke.

Margreet (57) is de partner van Jan, de moeder van Pieter en de oma van Pieters zoon Jeroen. Ze is veel moeilijks tegengekomen op haar levenspad. Bij haar thuis ging het niet best. Toen ze Jan ontmoette leken er eindelijk jaren van rozengeur en maneschijn aan te breken, maar ook die werden erg zwart. Gelukkig heeft ze steun aan haar zussen, met name haar zus Ans begrijpt haar goed.

Pieter (34) is de zoon van Jan en Margreet en hij is getrouwd met Kristel. Bij hen lijkt de geschiedenis van de relatie van zijn ouders zich te herhalen. Pieter heeft een hele moeilijke jeugd gehad, zowel op school als thuis. Een goede band opbouwen met zijn vader wilde maar niet lukken. Pieter is goed in zijn werk: hij is een geslaagd autodealer. Maar onder zijn succesvolle voorkomen schuilt een beschadigd mens. Hij en zijn vrouw Kristel zijn uit elkaar gegroeid toen bleek dat de ontwikkeling van hun zontje Jeroen veel zorgen baarde.

Kristel (34) is allereerst mama van Jeroen en daarna pas partner van Pieter. Ooit was Pieter met stip nummer één

voor haar. Nu ze de ervaring heeft dat hij haar alles zo vaak alleen laat opknappen, heeft ze de verantwoordelijkheid voor haar zoontje op de eerste plaats gezet.

Jeroen (8) dartelt niet als een vrolijk jongetje door het leven. Wel voelt hij zich onbezorgd bij zijn opa in de garage. Daar mag hij zijn zoals hij is. Daar komt hij geen nare dingen tegen. Op school heeft hij lieve juffen die hem begrijpen.

Dina

Interviewer:

Mevrouw, ik zou graag met uw familie over autisme willen praten. U weet dat de kleine Jeroen kortgeleden onderzocht is en dat ze ontdekt hebben dat hij autisme heeft. Omdat u de oudste van de familie bent, zou ik graag bij u willen beginnen.

Kristel, de moeder van Jeroen, vertelde me dat hij zo op zijn opa lijkt, uw zoon Jan.

Zou ik daar met u over mogen praten?

Dina:

Ach.

Wat zal ik ervan zeggen mevrouw...

Mij is het eigenlijk nooit zo opgevallen.

Weet u, Jan is mijn vierde kind. Ik had mijn handen al vol aan de andere drie. Een druk huishouden was het, en ik deed het alleen. Dat was nog zo in die tijd. Mijn man zorgde voor de boterhammen en ik smeerde ze. We hadden het zo verdeeld hoor.

Het hoorde bij die tijd. Zo was het bij hem thuis, zo was het bij mij thuis. Zo deden wij het dus. Niet dat ik er, later, altijd

blij mee was. Eigenlijk had ik ook wel iets buiten de deur willen doen. Ik ben gek op de natuur, vooral planten en bloemen. Gelukkig hebben we hier nogal wat grond rond het huis. Van mijn man mocht ik, uiteindelijk, mijn gang gaan. U ziet het... het is mijn paradijsje geworden. Ik heb het lang zelf gedaan, nu houdt mijn dochter het meestal bij. Ik doe zelf zoveel ik nog kan.

Interviewer:

Uiteindelijk?

Dina:

Ja, dat was niet meteen zo. Hij was ook gewend dat je een paar dahliaknollen in de grond mocht stoppen, dat er een jasmijn mocht staan, maar daar hield het wel mee op. De rest van de tuin was bestemd voor nuttige zaken als groenten, aardappelen, kruiden en wat fruitbomen. Natuurlijk ook een stukje gras, dat was wel gemakkelijk om de was te bleken.

Dat stukje gras is wel gebleven, ook toen ik al lang een goede wasmachine en een droogtrommel had. Mijn dochters lagen er te zonnen als hun vader niet thuis was.

Interviewer:

Maar om terug te komen op uw zoon Jan...

Dina:

Ja ach, het was eigenlijk wel gemakkelijk dat hij zo tevreden was in zichzelf. Ik heb nooit een kind aan hem gehad, echt waar. Hij kon uren bezig zijn met zijn autootjes. Later ontdekte hij de lego van zijn grote broer en toen speelde hij daarmee. Hij maakte de mooiste gebouwen en weer later kwamen zijn machientjes.

Het was fijn dat hij zo goed zichzelf kon bezighouden. Hij vroeg geen aandacht. Af en toe kwam hij dicht naast me zitten als ik appels zat te schillen. Of... toen hij kleiner was vond hij het leuk om de geschilde aardappels in het water te laten plonzen. Het liefst was hij erbij als ik voor een paar dagen stampot maakte. Dan waren het er veel, hè. Soms gaf ik hem dan een aai over zijn bol. Ik kon niet aan hem merken dat hij dat fijn vond. Dat stak wel eens. Het voelde toch anders dan bij zijn zusje, die kon lekker bij me op schoot kruipen en ik voelde me dan echt moeder. Het wrong dan even... maar de drukte van de dag maakte dat ik het weer snel kwijt was.

Interviewer:

En uw man, had u het er met elkaar over?

Dina:

Nou nee, zoals ik al zei: ik zorgde voor de kinderen, dat was zo. Dat was mijn taak. Daar dacht je verder niet over na. 's Nachts, als ik weleens wakker lag, speelde het wel door mijn hoofd. Meestal sliep ik, ik was zo moe van al het lichamelijke werk. We hadden nog geen wasmachine zoals we die nu kennen, weet u. Ik moest op zondagavond in een grote ketel de was koken. Maandag ging ik daarmee verder aan de slag. Omdat mijn man goed verdiende konden we ons op een gegeven moment een soort halfautomatisch wasmachientje veroorloven, dat scheelde alweer veel. Maar ja... het bleef hard werken.

's Avonds zat ik dan nogal eens te dutten. Appels schillen kwam er dan ook niet meer zo van... Ach ja, onze Jan.

Nel

Nel:

Bij ons thuis was het altijd heel gewoon. Mijn vader en moeder deden ieder hun eigen ding. Wij moesten maar voor onszelf zorgen. Er was weinig tijd.

Later zag ik wel eens een reclame over: 'Wie is die man die op zondag het vlees snijdt?' Nou, zo was het bij ons eigenlijk ook. We zagen onze vader niet vaak. Als hij thuis was, zat hij te suffen boven de krant.

Ik neem het hem niet kwalijk hoor, hij deed het voor ons. Hij werkte vaak in ploegen en pakte er ook nogal eens een extra ploeg bij. Dat zorgde voor meer geld en dat konden ze goed gebruiken. Ja zes monden hè, zie ze maar eens te vullen. Nee, ik neem hem niets kwalijk. Hij heeft zijn best gedaan.

Hij was een echte vader. Nou ja, voor ons gezin.

Onze moeder kon wel eens bits uit de hoek komen. Niet dat ze een mopperkont was hoor.

Maar als dochter voelde je dat ze niet altijd goed in haar vel zat. Het was ook niet gemakkelijk voor haar. Ze moest veel zwaar lichamelijk werk doen. Er was altijd wel iets kapot,

vuil of er moest gekookt worden. Ze kwam niet aan zichzelf toe.

Laatst had ik het met haar over mijn werk, ik ben in de tuinarchitectuur terecht gekomen.

Eigenlijk komt dat door mijn moeder. Als ze in haar tuin bezig was, was ze op haar best.

Ik kon aan haar bewegingen zien dat ze genoot. Het zag er zoveel beter uit dan wanneer ze de was deed of zo. Als ik dan op een ander plekje, uit het zicht, zat te lezen, keek ik over mijn boek heen naar haar. Dat vond ik fijn om te doen. Eigenlijk bespiedde ik haar.

Ik zag dan hoe ze genoot van het planten en verplanten van haar bloemen. Hoe ze zorgvuldig de onkruidjes wegnam. Het leek wel of ze haar grondje koesterde. Onbewust moet mijn passie op dat moment wortel geschoten hebben.

Ik ben haar daar heel dankbaar voor.

Maar zoals ik al zei, laatst spraken we er samen over. Dat was eigenlijk voor het eerst. Nou ja, natuurlijk niet echt voor het eerst, maar voor het eerst echt.

Ik vertelde over een tuin die ik had mogen ontwerpen. Zelf zat ik zo in mijn verhaal dat ik het niet eens meteen in de gaten had... mijn moeder kreeg tranen in haar ogen.

Toen ik zei: "Moeder, wat is dat nou," zei ze "Ach."

Moet je weten dat zegt ze vaak, eigenlijk wil ze dan niet verder praten. Meestal nam ik daar genoeg mee. Nu niet, ik wist niet wat het betekende en er ging ook een raar gevoel door me heen.

“Wat nou, ach,” zei ik. “Kind laat maar...”, antwoordde ze. Nu moet ik opeens denken aan mijn opleiding... er heeft zich toen een groepje van drie vriendinnen gevormd. We waren natuurlijk alle drie fanatiek bezig met ons vak. In het begin ging het alleen over stages en zo. Daarna ging het ook over onszelf, wat we van iets vonden, over hoe we ons voelden.

Ik heb daar veel van geleerd. Thuis deden we dat niet zo... praten.

Ik kan me niet herinneren dat ik dat destijds miste. Maar toen mijn moeder weer zei

“Kind laat maar...” dacht ik: “Nee, niks laat maar, ik wil het weten wat je nu denkt.”

Dat zei ik dus ook. Ze ging snel koffie zetten en zei dat ze nog een plak lekkere cake had.

Eigenlijk was het moment al voorbij en merkte ik dat ik, toen ze terugkwam in de kamer, luchtig door wilde praten. Daar begon ik ook mee...

Ik voelde dat het in me wrong.

“Mama,” zei ik, dat zeg ik bijna nooit, “Mama, waarom had je daarnet tranen in je ogen?”

“Ach”, zei ze, “zo is het leven gegaan.”

Ook al was het maar zo'n beetje, ik voelde dat ze iets met me deelde.

Daar was ik zo blij mee, maar ik wist tegelijkertijd niet hoe ik verder moest.

Henriette

Henriette:

Ik ben het buitenbeentje van ons gezin. Ik ben zo anders. Ik heb altijd veel behoefte gehad aan mensen om me heen. Hoe meer hoe liever.

Het liefst ging ik vroeger bij anderen spelen. Bij ons thuis was het wel goed hoor, maar er was niet die gezelligheid die ik zocht. Dat vrolijke, grappige trok me aan in het gezin van mijn beste vriendin.

Van haar ouders mochten we al vroeg met haar oudste zus mee uit. Mijn vriendin en ik, amper zeventien. We genoten. Ik weet nog een keer dat we een wijntje gedronken hadden. We konden er helemaal niet tegen, nog niets gewend, hè! We fietsten naar haar huis, onderweg gierden we van het lachen. Ik achterop. Bij hun huis aangekomen moesten we met onze fiets achterom. Het lukte niet om te stoppen met lachen.

“Ssst,” zeiden we steeds tegen elkaar, dat maakte het alleen maar erger.

We gierden het uit. Ken je dat, dat je elkaar aankijkt en dat je om niets in de slappe lach kan schieten?

Zo goed en zo kwaad als het kon, deden we ons best om stil de trap op te gaan.

Ik weet niet of haar moeder ons gehoord had. Ze zei er de volgende dag in ieder geval niets van.

Dat is de eerste keer dat ik me er zo van bewust was dat ik het anders wilde in mijn leven. Gewoon lol, het fijn hebben. In dat gezin praatten ze met elkaar, over schoolingen maar ook over wat ze verder meemaakten. Ze haalden grappen uit en plaagden elkaar. Het was zo fijn om in een omgeving te zijn die prettig voelde.

Echt alles werd er alleen ook niet besproken. Mijn vriendin vertrouwde me een keer toe dat ze niet zo goed wist waarom ze leefde. We hadden het er samen over. Ik vond het heel fijn dat ze mij in vertrouwen nam. Dat ik haar gerust kon stellen. Natuurlijk had haar leven zin. We zaten op dezelfde school dus het ging niet de hele tijd over zware dingen hoor. Maar dat iemand mij zo kon vertrouwen, dat deed me goed. Ik geloof dat ik me in die periode bewust ben geworden over wat er bij ons thuis niet was. En wat er eigenlijk nog steeds vaak niet is. Dat ik er voor iemand kon zijn. Dat het zomaar fijn kon zijn.